

N:o 52.

Ank. till Riksd. kansli den 21 april 1893, kl. 4 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion angående
ändrad lydelse af § 1 i förordningen om landsting den
21 mars 1862.*

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått emottaga en inom nämnda kammare af herr *J. Johnsson* i Bollnäs väckt motion, n:o 47, så lydande:

I § 1 kongl. förordningen om landsting den 21 mars 1862 stadgas, att förordningen icke är tillämplig på stad, som har mer än 25,000 invånare. Sådan stad utgör således särskild valkrets och utser ledamot af Riksdagens Första Kammare.

Nu stadgas i § 6 af det förslag till ändring af riksdagsordningen, som af 1892 års Riksdag antagits att hvila för vidare grundlagsenlig behandling, följande:

1. Första Kammarens ledamöter skola, till ett antal af etthundra-femtio och för en tid af nio år, utses af landstingen och fullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga.

2. Hvarje landstingsområde och sådan stad, som nu är nämnd, utgör en valkrets, för hvilken, efter folkmängden inom dess område, väljes en riksdagsman för hvarje fullt tal, motsvarande en etthundrafemtionedel af rikets folkmängd.

3. För valkrets, som har mindre folkmängd än i mom. 2 sägs, väljes dock en riksdagsman.»

Om detta förslag skulle blifva upphöjdt till grundlag, utan att motsvarande ändring i nu gällande förordning angående landsting vidtages, skulle den grundsats, som komme att gälla för de olika landstingsområdena och de större städernas rätt att utse ledamöter af Första Kammaren, icke vara tillämplig på stad med något öfver 25,000 invånare, hvilken stad fortfarande skulle utgöra en valkrets och utse ledamot af sistnämnda kammare.

Då hela rikets folkmängd, enligt officiella uppgifter, vid 1890 års slut utgjorde 4,784,981 invånare, skulle den qvot, som berättigar landstingsområde att utse ledamot af Första Kammaren, utgöra cirka 31,900, och då denna qvot vid tiden för tillämpningarna af ifrågavarande grundlagsförslag genom folkmängdens tillväxt torde komma att ytterligare ökas, är det af vigt, för vinnande af likställighet mellan stad och landsting i berörda afseende, att sådan ändring i landstingsförordningen varder vidtagen, att de grundsatser, som i förslaget till riksdagsordning § 6 funnit uttryck, jemväl blifva å förstnämnda förordning tillämpliga.

Men om således redan nu en ändring i omförmälda afseende är för vinnande af likhet i den representativa rätten mellan stad och landsting för val till Första Kammaren påkallad, så skulle, om sådan ändring ej varder vidtagen, de anmärkta missförhållandena, genom folkmängdens snabbare tillväxt i städerna än på landsbygden, medföra olägenhet, icke allenast derigenom att landstingens inflytande på valen till Första Kammaren skulle småningom minskas och undergräfvast, enär den qvot af folkmängden, som berättigar landsting att utse ledamot, successivt ökades, under det att så ej vore fallet med stad, som hade en folkmängd af något öfver 25,000 invånare, utan jemväl det absurda förhållande förr eller senare, beroende på folkmängdens snabbare eller långsammare tillväxt, inträffa, att de olika valkretsarne komme att utse flera ledamöter af Första Kammaren, än hvaraf samma kammare, enligt förslagets § 6 riksdagsordningen, finge bestå.

Då Riksdagen fattat beslut, som afser att afhjelpa de nu befintliga missförhållandena emellan stad och landsbygd i fråga om val till Andra Kammaren, lærer det vara nödigt tillse, att icke nya missförhållanden skapas i afseende å val till Första Kammaren, hvilket påtagligen blifver fallet, om ledamöternas antal i sistnämnda kammare fixeras utan att, i sammanhang dermed, städernas rätt till samma val likställes med landstingens.

Då genom fixering af den folkmängdssiffra, som borde vara bestämmande för stad att bilda särskild valkrets, syftet: likställighet emellan stad och landsting i fråga om val till Första Kammaren, icke kan vinnas, enär denna siffra snart skulle befinnas för hög eller för låg, återstår endast att anlita den princip, som är upptagen i förslag till § 6 riksdagsordningen, nemligen att stad, med en folkmängd af minst en ethundrafemtiondedel af rikets invånareantal, må från landsting utsöndras och bilda egen valkrets för val af ledamot af Första Kammaren.

På grund häraf och då de förhållanden, som kunna hindra eller äfventyra, att det hvilande förslaget till ändring af § 6 riksdagsordningen ej varder antaget, bör, så vidt ske kan, undanrödjast, får jag vördsamt hemställa, att Riksdagen för sin del må antaga följande

Förordning

angående förändrad lydelse af § 1 i kongl. förordningen om landsting
den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att § 1 kongl. förordningen den 21 mars 1862
skall hafva följande förändrade lydelse:

I hvarje län skall finnas ett landsting, sammansatt af valda ombud
från länets städer och härader eller tingslag; dock att detta stadgande,
äfvensom hvad här nedan vidare föreskrifves, icke må ega tillämpning på
stad, som har en folkmängd af minst en etthundrafemtiondedel af rikets
hela invånareantal. Landstingsmännen äro i utöfningen af sitt uppdrag
icke bundne af valmäns föreskrifter.

Då det synes utskottet icke böra ifrågasättas att föreslå någon än-
dring af ifrågavarande stadgande i förordningen om landsting utom för det
fall, att ofvan nämnda grundlagsändringsförslag varder antaget, samt frågan
alltså måste anses hafva blifvit för tidigt väckt, får utskottet, som vid
sådant förhållande finner sig sakna anledning att ingå i pröfning af sjelfva
sakförhållandet, hemställa

att ifrågavarande motion icke må af Riksdagen
bifallas.

Stockholm den 21 april 1893.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.